

2.2. ΘΕΙΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ: Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Επίπεδα έκφρασης της Θείας Ευχαριστίας στην ιστορία και στην καθημερινότητα.

Με βάση τα ερωτήματα που ακολουθούν θα δημιουργήσουμε στον πίνακα τέσσερις στήλες όπου θα καταγράψουμε τις απαντήσεις σας σε κάθε ένα από τα ερωτήματα: Για ποιο λόγο οι άνθρωποι λένε «ευχαριστώ» σε κάποιον; Με ποιους τρόπους εκφράζουν την ευχαριστία τους οι άνθρωποι στους ανθρώπους; Για ποιο λόγο οι άνθρωποι λένε «ευχαριστώ» στον Θεό; Με ποιους τρόπους εκφράζουν την ευχαριστία τους οι άνθρωποι στον Θεό;

Η Θεραπεία των δέκα λεπρών (Λκ 17, 11-19)

Πηγαίνοντας ο Ιησούς προς την Ιερουσαλήμ, περνούσε ανάμεσα από τη Σαμάρεια και τη Γαλιλαία. Καθώς έμπαινε σ' ένα χωριό, τον συνάντησαν δέκα λεπροί· στάθηκαν λοιπόν από μακριά και του φώναζαν δυνατά: «Ιησού, αφέντη, ελέησέ μας!». Βλέποντάς τους εκείνος τούς είπε: «Πηγαίνετε σας εξετάσουν οι ιερείς». Και καθώς πήγαιναν, καθαρίστηκαν από τη λέπρα. Ένας απ' αυτούς, όταν είδε ότι θεραπεύτηκε, γύρισε δοξάζοντας με δυνατή φωνή τον Θεό, έπεσε με το πρόσωπο στα πόδια του Ιησού και τον ευχαριστούσε. Κι αυτός ήταν Σαμαρείτης. Τότε ο Ιησούς είπε: «Δε θεραπεύτηκαν και οι δέκα; Οι άλλοι εννιά πού είναι; Κανένας τους δε βρέθηκε να γυρίσει να δοξάσει τον Θεό παρά μόνο τούτος εδώ ο αλλοεθνής;». Και σ' αυτόν είπε: «Σήκω και πήγαινε στο καλό· η πίστη σου σε έσωσε».

Θεία Ευχαριστία, η ταυτότητα της Εκκλησίας

Αφού διαβάσουμε τα παρακάτω αποσπάσματα από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη και τη Θεία Λειτουργία σχετικά με το νόημα της θυσίας προς τον Θεό και της θυσίας του Θεανθρώπου Χριστού στον σταυρό (σε σύνδεση με τη Θεία Ευχαριστία) ας προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε ομοιότητες και διαφορές και να τις ανακοινώσουμε στην ολομέλεια της τάξης.

1. Παλαιά Διαθήκη:

- ♦ Γεν 4, 3-4: «Ο Κάιν πρόσφερε στον Κύριο θυσία από τους καρπούς της γης. Ο Αβελ πρόσφερε κι αυτός από τα πρωτότοκα πρόβατα του κοπαδιού του και μάλιστα τα παχύτερα μέρη τους».
- ♦ Αρ 15, 1-3: «Ο Κύριος έδωσε στο Μωυσή τις ακόλουθες εντολές για τους Ισραηλίτες: Όταν θα μπειτε στη χώρα που θα σας δώσω να κατοικήσετε, θα προσφέρετε στον Κύριο θυσίες. Δυνατόν να προσφέρετε από τα βόδια σας ή τα πρόβατά σας θυσία που γίνεται με φωτιά, είτε αυτή είναι ολοκαύτωμα είτε θυσία για εκπλήρωση τάματος είτε εκούσια προσφορά, είτε θυσία με την ευκαιρία κάποιας γιορτής σας – η ευωδιά αυτών των θυσιών ευχαριστεί τον Κύριο».
- ♦ Ψαλμ 51, 19: «Θυσία για το Θεό είναι το συντριμμένο πνεύμα· καρδιά ταπεινωμένη και υποταγμένη, ο Θεός δεν την καταφρονεί».

2. Καινή Διαθήκη:

- ♦ Μτ 9, 13: «Και πηγαίνετε να μάθετε τι σημαίνει, αγάπη θέλω και όχι θυσία».
- ♦ Ρωμ 12, 1: «Ο Θεός, αδερφοί, μας έδειξε το έλεός του. Σας παρακαλώ, λοιπόν, να του προσφέρε-

τε όλο τον εαυτό σας θυσία ζωντανή, άγια, ευπρόσδεκτη στον Θεό. Αυτή είναι η πραγματική πνευματική σας λατρεία».

- ♦ Εβρ 9, 14: «Αυτός [ο Χριστός], έχοντας το Πνεύμα του Θεού, πρόσφερε τον εαυτό του άψογη θυσία στον Θεό, κι έτσι θα καθαρίσει τη συνείδησή σας από τα έργα που οδηγούν στο θάνατο, για να μπορείτε να λατρεύετε τον αληθινό Θεό».
- ♦ Εβρ 13, 15-16: «Ας προσφέρουμε, λοιπόν, συνεχώς στον Θεό δια του Ιησού σαν θυσία τον ύμνο μας, δηλαδή τον καρπό των χειλιών μας, που ομολογούν το μεγαλείο του. Μην ξεχνάτε ακόμα να κάνετε το καλό και να μοιράζεστε με τους άλλους ό,τι έχετε. Με τέτοιες θυσίες ευχαριστείται ο Θεός».
- ♦ Εφ. 5, 2: «Μιμηθείτε λοιπόν τον Θεό, αφού είστε αγαπητά του παιδιά· να συμπεριφέρεστε με αγάπη κατά το πρότυπο του Χριστού, που μας αγάπησε κι έδωσε τη ζωή του για μας, προσφορά και θυσία που τη δέχεται ευχάριστα ο Θεός».

3. Θεία Λειτουργία Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου (ενδεικτικά):

Ευχή της Προσκομιδής (Λειτουργία Ι. Χρυσοστόμου)

Κείμενο

Κύριε ό Θεός ό παντοκράτωρ, ό μόνος άγιος, ό δεχόμενος θυσίαν αινέσεως παρά τών επικαλουμένων σε έν όλη καρδιά, πρόσδεξαι και ήμών τών άμαρτωλών τήν δέησιν και προσάγαγε τῷ άγίῳ σου θυσιαστηρίῳ· και ικάνωσον ήμᾶς προσενεγκεῖν σοι δῶρά τε και θυσίας πνευματικάς ύπερ τών ήμετέρων άμαρτημάτων και τών τοῦ λαοῦ άγνοημάτων. Και καταξίωσον ήμᾶς εύρεῖν χάριν ένώπιόν σου, τοῦ γενέσθαι σοι εύπρόσδεκτον τήν θυσίαν ήμῶν, και έπισκηνώσαι τό Πνεῦμα τῆς χάριτός σου τό άγαθόν έφ' ήμᾶς και επί τά προκείμενα δῶρα ταῦτα και επί πάντα τόν λαόν σου.

Μετάφραση

Κύριε, Θεέ παντοκράτορα, εσύ που είσαι ο μόνος άγιος, που δέχεσαι **θυσία** δοξολογίας από 'κείνους που μ' όλη την καρδιά τους σε επικαλούνται, δέξου και από εμάς τους αμαρτωλούς τη δέησή μας και φέρ' την στο άγιο και ουράνιο **θυσιαστήριό** σου – και κάνε μας ικανούς να σου προσφέρουμε δώρα και πνευματικές **θυσίες** για τη συγχώρηση των δικών μας (των ιερέων) αμαρτημάτων και 'κείνων που από άγνοια κάνει ο λαός. Και αξίωσέ μας να 'χουμε τη θεία σου χάρη, για να 'ναι καλοδεχόμενη από σένα η **θυσία** μας και να παραμείνει σε μας το Άγιο Πνεύμα της χάρης σου και σ' αυτά εδώ τα τίμια δώρα και σ' όλο το λαό σου.

Σχολικό βιβλίο Ορθοσκευτικών Α' Λυκείου, ΔΕ 15, σ. 87.

1. Θεία Λειτουργία

Η ΑΓΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑ

Διάκονος

Στῶμεν καλῶς· στῶμεν μετά φόβου· πρόσχωμεν τήν άγιαν άναφοράν έν εἰρήνῃ προσφέρειν.

Χορός: **Ἐλεον εἰρήνης, θυσίαν αἰνέσεως.**

Ἱερεύς:

Ἄξιον και δίκαιον σε ύμνεῖν, σε εύλογεῖν, σε αἰνεῖν, σοι εύχαριστεῖν, σε προσκυνεῖν έν παντί τόπω τῆς δεσποτείας σου. Σύ γάρ εἶ Θεός

Η ΑΓΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑ

Διάκονος

Ἄς σταθοῦμε καλά· ἄς σταθοῦμε με φόβο· ἄς προσέξουμε να προσφέρωμε τήν άγια άναφορά με εἰρήνη.

Χορός: Εἰρηνική ή αγάπη μας, δοξαστική ή θυσία μας.

Ἱερεύς:

Ἄξιο και δίκαιο εἶναι να σε ύμνοῦμε, να σε εύλογοῦμε, να σε δοξολογοῦμε, να σε εύχαριστοῦμε και να σε προσκυνοῦμε σε κάθε τόπο που κυβερνᾷ

ἀνέκφραστος, ἀπερινόητος, ἀόρατος, ἀκατάληπτος, αἰὶ ὦν ὡσαύτως ὦν· σὺ καὶ ὁ μονογενῆς σου Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ Ἅγιον. Σὺ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς παρήγαγες καὶ παραπεσόντας ἀνέστησας πάλιν καὶ οὐκ ἀπέστης πάντα ποιῶν ἕως ἡμᾶς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνήγαγες καὶ τὴν βασιλείαν σου ἐχαρίσω τὴν μέλλουσαν. Ὑπὲρ τούτων ἀπάντων **εὐχαριστοῦμέν** σοι καὶ τῷ μονογενεῖ σου Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματί σου τῷ Ἁγίῳ· ὑπὲρ πάντων ὧν ἴσμεν καὶ ὧν οὐκ ἴσμεν, τῶν φανερῶν καὶ ἀφανῶν εὐεργεσιῶν, τῶν εἰς ἡμᾶς γεγενημένων. **Εὐχαριστοῦμέν** σοι καὶ ὑπὲρ τῆς λειτουργίας ταύτης, ἣν ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν δέξασθαι κατηξίωσας, καίτοι σοι παρεστήκασιν χιλιάδες ἀρχαγγέλων καὶ μυριάδες ἀγγέλων, τὰ Χερουβείμ καὶ τὰ Σεραφεείμ, ἐξαπτέρυγα, πολυόμματα, μετάρσια, πτερωτά.
[...]

Ἱερεύς

Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς τῶν μακαρίων δυνάμεων, Δέσποτα φιλόνηρωπε, βοῶμεν καὶ λέγομεν· Ἅγιος εἶ καὶ πανάγιος, σὺ καὶ ὁ μονογενῆς σου Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ Ἅγιον. Ἅγιος εἶ καὶ πανάγιος καὶ μεγαλοπρεπῆς ἡ δόξα σου· ὃς τὸν κόσμον σου οὕτως ἠγάπησας, ὥστε τὸν Υἱόν σου τὸν μονογενῆ δοῦναι, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. Ὅς ἐλθὼν καὶ πᾶσαν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν οἰκονομίαν πληρώσας, τῇ νυκτὶ ἧ παρεδίδοτο, μᾶλλον δὲ ἑαυτὸν παρεδίδου, ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς, λαβὼν ἄρτον ἐν ταῖς ἀγίαις αὐτοῦ καὶ ἀχράντοις καὶ ἀμωμήτοις χερσίν, εὐχαριστήσας καὶ εὐλόγησας, ἀγιασας, κλάσας, ἔδωκε τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις, εἰπών·
Λάβετε, φάγετε· τοῦτό μου ἐστι τὸ σῶμα, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλῶμενον, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
Χορὸς: Ἀμήν.

Ἱερεύς

Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς Διαθήκης, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
Χορὸς: Ἀμήν.

ἡ πρόνοιά σου. Γιατὶ ἐσύ 'σαι Θεός, ποὺ δὲν μποροῦμε νὰ ἐκφράσουμε μὲ τὸ λόγο, οὔτε νὰ σὲ βάλουμε στὸ νοῦ μας, οὔτε νὰ σὲ δοῦμε μὲ τὰ μάτια, οὔτε νὰ σὲ καταλάβωμε· δὲν ἀλλάζεις ποτὲ καὶ εἶσαι πάντα καὶ παντοῦ ὁ ἴδιος, ἐσύ καὶ ὁ μονογενῆς σου Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σου. Σὺ ἀπὸ τὸ μηδὲν μᾶς ἔδωσες ὕπαρξη κι ὅταν ξεπέσαμε πάλι μᾶς σήκωσες καὶ δὲν ἔπαψες νὰ κάνης τὰ πάντα, ὥσπου μᾶς ἀνέβασες στὸν οὐρανὸ καὶ μᾶς χάρισες τὴ μέλλουσα βασιλεία σου. Για ὅλ' αὐτά, σένα εὐχαριστοῦμε, τὸν Πατέρα καὶ τὸν μονογενῆ σου Υἱὸ καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα· γιὰ ὅλ' αὐτά, ὅσα ξέρομε κι ὅσα δὲν ξέρομε, γιὰ ὅσες βλέπομε κι ὅσες δὲν βλέπομε εὐεργεσίες, ποὺ ἔκαμες σὲ μᾶς. Σὲ εὐχαριστοῦμε καὶ γι' αὐτὴν ἐδῶ τὴ λειτουργία, ποὺ καταδέχτηκες νὰ δεχθῆς ἀπὸ τὰ χέρια μας, ἂν καὶ σὲ παραστέκουν χιλιάδες ἀρχαγγέλων καὶ ἑκατομμύρια ἀγγέλων, τὰ Χερουβείμ καὶ τὰ Σεραφεείμ, ποὺ μὲ ἔξι φτεροῦγες, μὲ πολλὰ μάτια, πετοῦν καὶ φτερουγίζουν [...]

Ἱερεύς

Μαζὶ μὲ αὐτὲς καὶ μεῖς τίς ἅγιες δυνάμεις, Δέσποτα φιλόνηρωπε, μεγαλόφωνα λέμε· Ἅγιος εἶσαι καὶ πανάγιος, ἐσύ καὶ ὁ μονογενῆς Υἱὸς σου καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σου· Ἅγιος εἶσαι καὶ πανάγιος καὶ μεγαλόπρεπη εἶναι ἡ δόξα σου· ἐσύ, ποὺ τόσο ἀγάπησες τὸν κόσμον σου, ὥστε νὰ δώσης τὸν μονογενῆ σου Υἱόν, γιὰ νὰ μὴ χαθῆ κανένας ποὺ πιστεύει σ' αὐτόν, ἀλλὰ νὰ ἔχη αἰώνια ζωὴ. Ἐκεῖνος, ὅταν ἦλθε κι ἔκαμε ὅλα ὅσα εἶχες οἰκονομήσει γιὰ μᾶς, τὴ νύχτα ποὺ παραδινότανε, μᾶλλον δὲ ὁ ἴδιος παράδινε τὸν ἑαυτό του γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ κόσμου, πῆρε ψωμὶ στὰ ἅγια κι ἀμόλυντα κι ἀναμάρτητα χέρια του, εὐχαρίστησε καὶ τὸ εὐλόγησε, τὸ ἁγιασε καὶ τὸ ἔκοψε, τὸ ἔδωσε στοὺς ἀγίους μαθητὲς του καὶ ἀποστόλους καὶ εἶπε·
Λάβετε, φάγετε· αὐτὸ εἶναι τὸ σῶμα μου, ποὺ κόβεται καὶ προσφέρεται γιὰ σᾶς, γιὰ τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν.
Χορὸς: Ἀμήν.

Ἱερεύς

Πιεῖτε ἀπ' αὐτὸ ὅλοι· αὐτὸ εἶναι τὸ αἷμα μου, τὸ αἷμα τῆς Καινῆς Διαθήκης, ποὺ χύνεται γιὰ σᾶς καὶ γιὰ ὅλους, γιὰ τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν.
Χορὸς: Ἀμήν.

Ἱερεὺς

*Μεμνημένοι τοίνυν τῆς σωτηρίου ταύτης ἐν-
τολῆς, καὶ πάντων τῶν ὑπὲρ ἡμῶν γεγενημέ-
νων, τοῦ σταυροῦ, τοῦ τάφου, τῆς τριημέρου
ἀναστάσεως, τῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναβάσεως,
τῆς ἐκ δεξιῶν καθέδρας, τῆς δευτέρας καὶ ἐν-
δόξου πάλιν παρουσίας,*

*Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρομεν κατὰ πά-
ντα καὶ διὰ πάντα.*

[...]

Ἱερεὺς

*Ἔτι προσφερόμεν σοὶ τὴν **λογικὴν ταύτην καὶ
ἀναίμακτον λατρείαν**, καὶ παρακαλοῦμέν σε
καὶ δεόμεθα καὶ ἰκετεύομεν· κατάπεμψον τὸ
Πνεῦμά σου τὸ Ἅγιον ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ προ-
κείμενα δῶρα ταῦτα. Καὶ ποιήσον τὸν μὲν
ἄρτον τοῦτον τίμιον σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου.
Ἀμήν· τὸ δὲ ἐν τῷ ποτηρίῳ τούτῳ τίμιον αἶμα
τοῦ Χριστοῦ σου. Ἀμήν· μεταβαλὼν τῷ Πνεύ-
ματί σου τῷ Ἁγίῳ. Ἀμήν, ἀμήν, ἀμήν.*

*Ὅστε γενέσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν εἰς νῆ-
ψιν ψυχῆς, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, εἰς κοινω-
νίαν τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος, εἰς βασιλείας
οὐρανῶν πλήρωμα, εἰς παρρησίαν τὴν πρὸς
σέ, μὴ εἰς κρῖμα ἢ εἰς κατάκριμα. Ἔτι προσφέ-
ρομέν σοὶ τὴν **λογικὴν ταύτην λατρείαν** ὑπὲρ
τῶν ἐν πίστει ἀναπαυσαμένων προπατόρων,
πατέρων, πατριαρχῶν, προφητῶν, ἀποστό-
λων, κηρύκων, εὐαγγελιστῶν, μαρτύρων, ὁμο-
λογητῶν, ἐγκρατευτῶν καὶ παντὸς πνεύματος
δικαίου ἐν πίστει τετελειωμένου.*

Ἱερεὺς

*Μὲ τὴν ἀνάμνηση λοιπὸν αὐτῆς τῆς σωτήριας ἐν-
τολῆς καὶ ὅλων ὅσα ἔγιναν γιὰ μᾶς, ποὺ εἶναι ὁ
σταυρός, ὁ τάφος, ἡ τριήμερη ἀνάσταση, ἡ ἀνάλη-
ψη στοὺς οὐρανοὺς, ἡ καθέδρα στὰ δεξιὰ τοῦ Πα-
τέρα, ἡ δεύτερη καὶ ἔνδοξη πάλι παρουσία,
Τὰ δικά σου ἀπ' τὰ δικά σου προσφέρομε σ' ἐσένα
σὲ κάθε καιρὸ καὶ γιὰ ὅλες τὶς εὐεργεσίες.*

[...]

Ἱερεὺς

*Σοῦ προσφέρομε ἀκόμα αὐτὴ τὴ λογικὴ καὶ ἀναί-
μακτη λατρεία καὶ σὲ παρακαλοῦμε καὶ δεόμεστε
καὶ ἰκετεύομε· στείλε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σου ἐπάνω
σ' ἐμᾶς κι ἐπάνω σ' αὐτὰ ἐδῶ τὰ δῶρα. Καὶ κάμε
αὐτὸν τὸν ἄρτο τίμιο σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου. Ἀμήν.
Κι αὐτὸν τὸν οἶνο, ποὺ εἶναι μέσα σὲ τοῦτο τὸ πο-
τήριο, τίμιο αἶμα τοῦ Χριστοῦ σου. Ἀμήν. Καὶ κάμε
τούτη τὴ μεταβολὴ μὲ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σου. Ἀμήν.
Ἀμήν. Ἀμήν.*

*Ὅστε σὲ 'κείνους ποὺ μεταλαβαίνουν νὰ γίνουν γιὰ
νὰ γαληνέψη ἡ ψυχὴ τους, γιὰ νὰ συγχωρεθοῦν οἱ
ἁμαρτίες τους, γιὰ νὰ λάβουν τὶς δωρεὲς τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος, γιὰ νὰ πάρουν θέση στὴ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν, γιὰ νὰ ἔχουν παρρησία ἐνώπιόν σου κι ὄχι
γιὰ νὰ ἁμαρτήσουν καὶ νὰ κατακριθοῦν. Ἀκόμα σοῦ
προσφέρομε τὴ λογικὴ αὐτὴν ἐδῶ λατρεία γιὰ 'κεί-
νους ποὺ ἀναπαύθηκαν μὲ πίστη, προπάτορες, πα-
τέρες, πατριάρχες, προφῆτες, ἀποστόλους, κήρυκες,
εὐαγγελιστές, μάρτυρες, ὁμολογητές, ἀσκητές, καὶ
γιὰ κάθε δίκαιο ἄνθρωπο ποὺ τελειώθηκε μὲ πίστη.*

Απόδοση στη νεοελληνική: Μητροπολίτης Σερβίων και Κοζάνης Διονύσιος

2. Ἁγίου Νικόλαου Καβάσιλα, Ερμηνεία της Θείας Λειτουργίας

Τα τίμια δῶρα

Το ψωμί και το κρασί που προσφέρουν οι πιστοί για τη λειτουργία, τα οποία συμβολίζουν το σώμα και το αίμα του Κυρίου, δεν τοποθετούνται από την αρχή στο Θυσιαστήριο για τη **θυσία**, αλλά πρώτα τοποθετούνται στην αγία Πρόθεση και αφιερώνονται στο Θεό σαν δῶρα τίμια – αυτή είναι πλέον και η ονομασία τους.

Προσφέρουμε στο Θεό ψωμί και κρασί, γιατί αυτά αποτελούν τροφή αποκλειστικά ανθρώπινη, με την οποία συντηρείται και εκδηλώνεται η ζωή μας. Γι' αυτό και πιστεύεται πως, όταν προσφέρει κανείς τροφή, είναι σαν να προσφέρει την ίδια τη ζωή. [...] Ἄλλωστε ο Κύριος παρήγγειλε να Του προσφέρουμε ψωμί και κρασί, κι Αυτός πάλι [...] μας αντιπροσφέρει την αιώνια ζωή. [...]

Αγία αναφορά

«Στῶμεν καλῶς· στῶμεν μετὰ φόβου. Πρόσχωμεν τὴν ἁγίαν ἀναφορὰν ἐν εἰρήνῃ προσφέρειν», προτρέπει πάλι ο ἱερέας. Δηλαδή: «Ας σταθούμε γερὰ σε ὅσα ομολογήσαμε με το “Πιστεύω...”, χωρίς να κλονιζόμαστε ἀπὸ τους αἰρετικούς. Ας σταθούμε με φόβο, γιατί εἶναι μεγάλος ο κίνδυνος να πλανηθούμε. Ὅταν ἔτσι σταθεροί παραμένουμε στην πίστη, τότε ας προσφέρουμε τα δῶρα μας στον Θεό με εἰρήνη». [...]

Ο ἱερέας [...] καταλήγει με την εκφώνηση: «Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέροντες κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα, [...]». Με τούτα τα λόγια εἶναι σαν να λέει στον ουράνιο Πατέρα: «Σου προσφέρουμε την ἴδια εκείνη προσφορά που ο ἴδιος ο Μονογενὴς Σου Υἱὸς πρόσφερε σ’ Εσένα, τον Θεό και Πατέρα. Και προσφέροντάς την, Σ’ ευχαριστούμε, γιατί κι Εκείνος προσφέροντάς την Σ’ ευχαριστούσε. Τίποτα δικό

Ἡ Μετάληψη των Αποστόλων,
Μονή Στουπένιτσα (Σερβία), 13ος αι

μας δεν προσθέτουμε σε αὐτή την προσφορά των δῶρων. Γιατί δεν εἶναι δικά μας ἔργα τούτα τα δῶρα, ἀλλὰ δικά Σου δημιουργήματα. Ούτε και δική μας ἐπιπόνηση εἶναι αὐτός ο τρόπος της λατρείας, ἀλλὰ Εσύ μας τον δίδαξες κι Εσύ μας παρακίνησες να Σε λατρεύουμε με αὐτὸν τον τρόπο. Γι’ αὐτό, ὅσα Σου προσφέρουμε, εἶναι ἐξ ολοκλήρου δικά Σου [...].

Την ἴδια στιγμή ο ἱερέας προσπίπτει και ικετεύει θερμά τον Θεό. Παρακαλεῖ για τα δῶρα που ἔχει μπροστά του, ὥστε να δεχθὸν το πανάγιο και παντοδύναμο Πνεῦμα Του και να μεταβληθὸν ο μεν ἄρτος στο ἴδιο το ἅγιο σῶμα του Χριστοῦ, ο δε οἶνος στο ἴδιο το ἀχραντο αἷμα Του.

Μετά ἀπ’ αὐτές τις ευχές, ἡ θεία ἱεουργία ολοκληρώθηκε! Τα δῶρα αγιάστηκαν! Ἡ θυσία πραγματοποιήθηκε! [...] Γιατί ο ἄρτος [...] εἶναι το ἴδιο το πανάγιο σῶμα του Κυρίου [...].

Και πιστεύουμε πως ἔτσι εἶναι, γιατί ο ἴδιος ο Κύριος εἶπε: «Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου [...] τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου» (Μαρκ. 14:22, 24). Και γιατί ὁ ἴδιος παρήγγειλε στους Αποστόλους και σ’ ὅλη την Εκκλησία: «Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν» (Λουκ. 22:19). Δεν θα πρόσταζε να επαναλαμβάνουν αὐτό το μυστήριο, ἀν δεν εἶχε σκοπὸ να τους δώσει δύναμη να το ἐπιτελοῦν. Και ποια εἶναι ἡ δύναμη; Το Ἅγιο Πνεῦμα. Αὐτό εἶναι που με το χέρι και τη γλῶσσα των ἱερέων τελεσιουργεῖ τα μυστήρια. Ο λειτουργὸς εἶναι υπηρέτης της χάριτος του ἁγίου Πνεύματος, χωρίς να προσφέρει τίποτε ἀπὸ τον εαυτό του. Γι’ αὐτό και δεν ἔχει σημασία ἀν τύχει να εἶναι ο ἴδιος γεμάτος αμαρτίες.

3. Θεία Λειτουργία, ἡ θυσία του Χριστοῦ

Ἡ Θεία Λειτουργία ἢ ἡ θεία Ευχαριστία εἶναι ἡ ἴδια θυσία που ἔκαμε ο Ἰησοῦς Χριστὸς, προσφέροντάς της τον εαυτό του για τη σωτηρία του κόσμου. Το βράδυ στο μυστικὸ δείπνο, ἔκοψε το ψωμί, ἔδωσε στους μαθητές του και τους εἶπε· «Λάβετε φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου...». Ευλόγησε ὕστερα το ποτήριο, ἔδωσε τους μαθητές του και τους εἶπε· «Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου...». Και τις δυο φορές εἶπε καθαρὰ και ἐννοοῦσε κυριολεκτικὰ αὐτό που ἔλεγε· «αὐτό εἶναι τὸ σῶμα μου» και «αὐτό εἶναι τὸ αἷμα μου». Αλλὰ δεν τους εβεβαίωσε μόνο γι’ αὐτό, ἀλλὰ και τους ἔδωσε ἐντολή και τους εἶπε· «Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν», αὐτό να το κάνετε για να με ἐνθυμείσθε. Ἐτσι, λοιπὸν ἡ Εκκλησία τώρα, με την ἐντολή του Ἰησοῦ Χριστοῦ, τελεῖ τὴ θεία Λειτουργία και συνεχίζει την ἴδια θυσία και τὸ Μυστήριο της θείας Ευχαριστίας.

Μέσα στα λόγια του Ἰησοῦ Χριστοῦ προς τους μαθητές του εἶναι και ἡ συνέχιση της **θυσίας** και ἡ

κοινωνία από το σώμα και το αίμα του. Η λειτουργία δηλαδή και η θεία Ευχαριστία δεν είναι μόνο θυσία και ανάμνηση του μυστικού δείπνου, αλλά και η κοινωνία των πιστών. [...]

[Για τη φράση του λαού (χορού): *Ἐλεον εἰρήνης, θυσίαν αἰνέσεως*]:

...Ο ίδιος ο Ιησούς Χριστός επιβεβαιώνει το λόγο του Προφήτη· «Ἐλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν», που θα πει πως ο Θεός, αντί για άλλη θυσία, προτιμά και θέλει από τους ανθρώπους συμπάθεια και αγαπητική διάθεση μεταξύ τους. [...] Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος επιμένει στην κοινωνική διάσταση της ειρήνης, στη σημασία δηλαδή που έχει η θυσία του Ιησού Χριστού για την ειρήνη μεταξύ των ανθρώπων· [...]. Αν λοιπόν [λέει ο Χρυσόστομος] η θυσία έγινε και γίνεται για να έχεις ειρήνη με τον αδελφό σου, αλλά εσύ δεν το κατορθώνεις αυτό, τότε άδικα μετέχεις στη θυσία.

Ψαριανός, Δ., Μητροπολίτης Σερβίων και Κοζάνης (1986). *Η Θεία Λειτουργία*. Αθήνα: Αποστολική Διακονία, σ. 1-6, 306-309.

4. Μυσταγωγία

Η «είσοδος των αγίων μυστηρίων» (η Μεγάλη Είσοδος) υπενθυμίζει στον πιστό τη θεϊκή οικονομία για τη σωτηρία του ανθρώπου. Η σωτηρία αυτή πραγματοποιήθηκε με τη σταυρική θυσία, την οποία συμβολίζει η Μεγάλη Είσοδος.

[...] κατά τη διάρκεια της Θείας Λειτουργίας ο πιστός ακολουθεί μια διαδρομή πνευματικής μύησης και ανύψωσης από τα ατελέστερα στα τελειότερα, από τη γη στον ουρανό, από την ανθρώπινη στην αγγελική κατάσταση και, τελικά, στη θέωση. Μέσα από τη γνώση της διδασκαλίας του Κυρίου (Ευαγγέλιο), τη συστράτευση με τους αγγέλους για τη δοξολογία του Θεού (Τρισάγιος Ὑμνος), την επίγνωση των ευεργεσιών του Θεού για τον άνθρωπο (Μεγάλη Είσοδος – Σύμβολο της Πίστεως), ο άνθρωπος εγκαταλείπει το «γήινο φρόνημα», συνειδητοποιεί την υιοθεσία του από τον Θεό και επιτυγχάνει την ένωση μαζί του (Θεία Μετάληψη).

Μάξιμος Ομολογητής, Μυσταγωγία.

Η Εκκλησία ως ευχαριστιακή σύναξη.

Ας χωριστούμε σε ομάδες και ας μελετήσουμε τα παρακάτω καινοδιαθηκικά χωρία και θεολογικά κείμενα με θέμα την ευχαριστιακή στάση/διάθεση του ανθρώπου απέναντι στον Θεό διαχρονικά. Στη συνέχεια, σε ένα φύλλο χαρτί ας γράψουμε (στο κέντρο) τις λέξεις «Ευχαριστία-Θεία Ευχαριστία». Στη συνέχεια ας προσπαθήσουμε να σημειώσουμε και να συνδέσουμε με την κεντρική έννοια ή/και μεταξύ τους τις πληροφορίες των κειμένων. Θα έχουμε υπόψη μας επιπλέον τρεις χρονικούς άξονες [Πριν την Πτώση/Εποχή του Χριστού (Μυστικός Δείπνος)/Πρώτοι χριστιανικοί χρόνοι/Σήμερα], προκειμένου να ομαδοποιήσουμε καλύτερα το υλικό μας. Τα βασικά συμπεράσματα θα κοινοποιηθούν στην ολομέλεια μέσα από τις «κάρτες γνώσεων» που θα δημιουργήσουμε κατά τη διάρκεια.

1. Καινή Διαθήκη (για τη Θεία Λειτουργία):

- ♦ Λκ 22,17-20: «Υστερα πήρε το ποτήρι, έκανε ευχαριστήρια προσευχή και είπε: «Πάρτε το αυτό και μοιράστε το μεταξύ σας· σας λέω πως από 'δω και πέρα δε θα ξαναπιώ απ' τον καρπό του αμπελιού, ώσπου να έρθει η βασιλεία του Θεού». Υστερα πήρε ψωμί και, αφού έκανε ευχαριστήρια προσευχή, το κομματίασε και τους το έδωσε λέγοντας: «Αυτό είναι το σώμα μου, που παραδίνεται για χάρη σας· αυτό που κάνω τώρα, να το κάνετε στην ανάμνησή μου». Το ίδιο, μετά το δείπνο, πήρε και το ποτήρι λέγοντας: «Αυτό το ποτήρι είναι η νέα διαθήκη, που επισφραγίζεται με το αίμα μου το οποίο χύνεται για χάρη σας».

- ♦ Α΄ Κορ 10, 16: «Όταν πίνουμε το ποτήριο της ευχαριστίας, με το οποίο ευχαριστούμε τον Θεό, δεν κοινωνούμε με το αίμα του Χριστού; Κι όταν κόβουμε και μοιράζουμε τον άρτο, τρώγοντάς τον δεν κοινωνούμε με το σώμα του Χριστού;».
- ♦ Α΄ Κορ 11, 28: «Γι΄ αυτό πρέπει να εξετάζει κανείς προσεκτικά τον εαυτό του, και τότε να τρώει από τον άρτο και να πίνει από το ποτήριο».

2. Θεία Λειτουργία, Θεία Ευχαριστία

...Αλλά πολλές φορές... τη θεία Λειτουργία την ονομάσαμε και θεία Ευχαριστία. Γιατί η αγία αναφορά είναι μια προσφορά ευχαριστίας στον Θεό, καθώς το ακούσαμε στην προτροπή του ιερέα:

«Εύχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ» [...]. Ο λειτουργός ιερέας, παίρνοντας τη φωνή του λαού «Άξιον και δίκαιον», αρχίζει την **ευχή της ευχαριστίας**. «Άξιον και δίκαιον σέ ὕμνεϊν, σέ εὐλογεῖν, σέ αἰνεῖν, σοὶ εὐχαριστεῖν, σέ προσκυνεῖν ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας σου [...]».

[...] Η ευχή της αναφοράς είναι ευχή ευχαριστίας.

[...] Ο Ιησούς Χριστός ονομάζει το αίμα του αίμα της καινής διαθήκης, δηλαδή της νέας συμφωνίας μεταξύ του Θεού και των ανθρώπων. Η παλαιά συμφωνία επικυρώθηκε με τις θυσίες και το αίμα των ζώων· η νέα συμφωνία επικυρώθηκε με τη θυσία και το τίμιο αίμα του Ιησού Χριστού... Ο αμνός του Πάσχα στην παλαιά διαθήκη είναι η προτύπωση του Ιησού Χριστού στη θυσία του σταυρού. [...] Ο Ιησούς Χριστός προσφέρθηκε θυσία στο σταυρό για τις αμαρτίες του κόσμου [...]. Τη νύχτα πριν από το θάνατό του καθιέρωσε μια αληθινή θυσία ειρήνης και ευχαριστίας, τη Θεία Ευχαριστία.

Ψαριανός, Δ., Μητροπολίτης Σερβίων και Κοζάνης (1986). Η Θεία Λειτουργία. Αθήνα: Αποστολική Διακονία, σ. 323, 330, 335-336.

3. Η ευχαριστιακή ζωή

Η ευχαριστιακή ζωή στον Παράδεισο

Ο Πανάγαθος Θεός έπλασε τον άνθρωπο από αγάπη, ελεύθερα, για να συμμετάσχει στην Ζωή Του. Τον επροίκισε με σπάνια χαρίσματα, το λογικό, το αυτεξούσιο, την αγαπητική δύναμη. Όλα αυτά αποτελούν το «κατ' εικόνα». Του έδωσε τα χαρίσματα αυτά για να μπορέσει να ζήσει σε κοινωνία με τον Θεό, να αγαπά τον Θεό, να συνομιλή με τον Θεό, να προσφέρεται στον Θεό. Σύμφωνα με το πρώτο κεφάλαιο της Γενέσεως ο άνθρωπος ζούσε στον Παράδεισο ευτυχισμένα, μέσα στην αγάπη του Ουράνιου Πατέρα. [...] Μέσα στον Παράδεισο ο Πανάγαθος Θεός τοποθέτησε τον άνθρωπο ως βασιλέα, να χρησιμοποιήσει όλα τα αγαθά που του έδωσε και χρησιμοποιώντας και εξουσιάζοντας αυτά σωστά να τα προσφέρει με ευχαριστία στον Θεό. Προσφέροντας δε στον Θεό την ευχαριστία για όλα τα δώρα που του έδωσε, να είναι συγχρόνως και ιερέας.

Έτσι ο πρώτος άνθρωπος ήταν βασιλεύς και ιερέας. Μπορούσε να δέχεται τα πρόσωπα, τους άλλους ανθρώπους, τα πράγματα, τον εαυτό του, ως δώρα του Θεού και ευχαριστώντας τον Θεό να τα επαναπροσφέρει πάλι στον Θεό και Πατέρα του ως θυσία: [...] είχε ως κέντρο της ζωής τον Θεό· όλα τα δεχόταν ως δώρα του Θεού και όλα τα επέστρεφε στον Θεό ως δώρα δικά Του. [...] Αυτή ήταν η ζωή των πρώτων ανθρώπων [...]. Όλη τους η ζωή ήταν μια ευχαριστία, μια εκδήλωση ευγνωμοσύνης προς τον Ουράνιο Πατέρα. Ήταν μια ζωή αγαπητική. Ό,τι έκανε ο άνθρωπος ήταν μια έκφραση αγάπης προς τον Θεό και προς τον συνάνθρωπό του. Επιτελούσε τρόπον τινά μια Θεία Λειτουργία, την Λειτουργία του Παραδείσου. [...]

Καψάνης, Γέροντας Γεώργιος, Προηγούμενος Ι. Μ. Οσίου Γρηγορίου.

4. Εκκλησία = Ευχαριστία

Στα αρχαιότερα κείμενα της Καινής Διαθήκης που κατέχομε, δηλαδή στις επιστολές του Αποστόλου Παύλου, ο όρος «Εκκλησία» χρησιμοποιείται για να δηλώσει την τοπική Εκκλησία, όχι σε οποια-

δήποτε μορφή Της, αλλά στη Σύναξή της για τη Θ. Ευχαριστία. [...]

Μια άλλη μαρτυρία της ταυτίσεως της Ευχαριστιακής Συνάξεως με την Εκκλησία είναι η φράση «**κατ' οίκον εκκλησία**», που απαντούμε πάλι στον Απ. Παύλο. Η κρατούσα άποψη είναι ότι η φράση αυτή εδήλωνε τη Σύναξη της τοπικής Εκκλησίας σε ένα από τα σπίτια των μελών της Εκκλησίας για να τελέσουν την Ευχαριστία [...]

[...] Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι ο Ορθόδοξος Λαός μας, ζυμωμένος με την εκκλησιολογία αυτή, έχει ταυτίσει τον όρο «Εκκλησία» με τον χώρο όπου τελείται η Ευχαριστία: «**Πηγαίνω στην Εκκλησία**», αντί πηγαίνω στο Ναό. Δεν θα γινόταν αυτό, αν δεν ήταν ριζωμένος βαθιά στη συνείδηση του Λαού μας αυτός ο ταυτισμός Εκκλησίας και Ευχαριστίας. [...]

«... [με το Βάπτισμα] έχουμε μια οντολογική αλλαγή, ότι ο άνθρωπος πρέπει να μπει πλέον σε μια νέα σχέση με τον κόσμο. Δεν μπορεί να είναι κανείς βαπτισμένος και να είναι μακριά από την βίωση της Κοινότητας της Εκκλησίας, γι' αυτό Βάπτισμα σημαίνει συγχρόνως και τοποθέτηση μέσα στην Κοινότητα της Εκκλησίας και κοινωνία στη Θεία Ευχαριστία.

[...] Το άλλο σημαντικό στοιχείο απ' την εμπειρία της Θείας Ευχαριστίας είναι ότι κάνει τη σχέση του ανθρώπου με τον Θεό σχέση που περνάει μέσα από τους άλλους. Μπορεί κανείς εύκολα να δημιουργήσει μια σχέση με τον Θεό, η οποία να παραγνωρίζει, να παραμερίζει τον πλησίον. Αυτή είναι μια επικίνδυνη κατάσταση, η οποία μπορεί εύκολα να συμβεί έξω από την Ευχαριστιακή εμπειρία. Αλλά και στην Ευχαριστιακή εμπειρία παρεισφρεί πολλές φορές η ευσεβιστική ατομοκρατία, και βλέπει κανείς πολλές φορές έναν πιστό να πηγαίνει στη Θεία Ευχαριστία και να απομονώνεται από το υπόλοιπο Σώμα της Εκκλησίας, για να προσευχηθεί δήθεν καλύτερα, πράγμα που θα μπορούσε να το κάνει καλύτερα στο σπίτι του. Στη Θεία Λειτουργία δεν πηγαίνουμε για να προσευχηθούμε ως άτομα, πηγαίνουμε για να προσευχηθούμε μαζί με τους άλλους, ως Κοινότητα. Πρέπει, λοιπόν, να έχουμε διαρκώς συνείδηση ότι ο διπλανός μας είναι και αυτός μέλος τού ίδιου Σώματος και ότι δια μέσου της σχέσεως αυτής με τον διπλανό μας επικοινωνούμε με τον Θεό. [...] Ο άνθρωπος, λοιπόν, βιώνει [...] τη Βασιλεία του Θεού στη Θεία Ευχαριστία [...].

Γι' αυτό εμείς οι Ορθόδοξοι βιώνουμε την Εκκλησία με τρόπους, που πολλές φορές σκανδαλίζουν τους ετεροδόξους. Έχει, παραδείγματος χάριν, η Εκκλησία μας και η Θεία Ευχαριστία μια ιδιαίτερη λαμπρότητα: πολύ φως, λαμπρά άμφια, ωραία ψαλμωδία, ωραίες εικόνες, ωραία χρώματα. Όλα αυτά αποβλέπουν σε έναν σκοπό: στο να απεικονίσουν την Βασιλεία τού Θεού σε μας και να μας κάνουν να την προσευχηθούμε. [...]

Η βίωση του Μυστηρίου της Εκκλησίας, ενώ κατεξοχήν λαμβάνει χώρα μέσα στα Μυστήρια, προεκτείνεται και πέρα από τα Μυστήρια, στη ζωή του πιστού έξω από τα Μυστήρια, στις σχέσεις του με τους άλλους, στη σχέση του με τον υλικό κόσμο. [...] Αυτή η συνειδητοποίηση της συγκρούσεως μεταξύ αυτού, που παίρνουμε στα Μυστήρια και αυτού, που είμαστε στην καθημερινή μας ζωή δημιουργεί το βίωμα της μετανοίας· και η μετάνοια είναι ακριβώς αυτή που θα μας κρατάει πάντοτε σε σωστή σχέση με την Εκκλησία.

Ζηζιούλας, Ι., Μητροπολίτης Περγάμου (2006). *Ευχαριστίας εξεμπλάριον: Ήτοι κείμενα εκκλησιολογικά και ευχαριστιακά*. Μέγαρα: Ευεργέτις, σ. 38-44, 64-73.

[...] «**Τα σα εκ των σων σοι προσφέρομεν**». Παρ' όλο που τα προσφερόμενα δεν είναι δικά τους [των ανθρώπων], αλλά του Θεού, και παρ' όλο που ο Θεός θα μπορούσε να τα πάρει μόνος του, προσφέροντες είμαστε οι άνθρωποι. Η προσφορά μας αυτή αποτελεί [...] δημιουργία και σύνθεση. Αυτό είναι ένα μεγάλο θέμα, το οποίο αποτυπώνεται στην ευχαριστιακή πράξη και ειδικότερα στην επιλογή των υλικών που χρησιμοποιούνται στη Θεία Ευχαριστία. [...] Ο άγιος Νικόλαος ο Καβάσιλας φωτίζει τη

Γραφιστικό έργο της μοναχής Corita Kent (1918-1986), "God's not dead, he's bread"

Η Θεία Μετάληψη

δημιουργική και συνθετική κλήση του ανθρώπου. Τον άρτο και τον οίνο, λέει, τον προσφέρουμε κατά τη θεία Λειτουργία στον Θεό ως ένα είδος εκπροσώπου της ζωής μας [...]. Με αυτά συντηρούμαστε στη ζωή. Γιατί όμως (ρωτά ο Καβάσιλας) προσφέρουμε άρτο και οίνο και όχι άλλες τροφές; Διότι (απαντά ο ίδιος) τα εν λόγω δώρα δεν είναι απλώς βρώσιμα από πλευράς χημικής σύστασής τους, αλλά ενσωματώνουν την ανθρώπινη δημιουργικότητα, τη συμμετοχή του ανθρώπου στην ιστορία. Αντίθετα προς τους καρπούς και τα ζώα που γίνονται τροφή των άλλων ζώων ως έχουν, ο άρτος και ο οίνος δεν βρίσκονται έτοιμοι στη φύση. Προέρχονται μεν από γεννήματα της κτίσης (από σιτάρι και αμπέλι), προκύπτουν όμως με ανθρώπινη επεξεργασία, στο πλαίσιο κάποιας πρότασης πολιτισμού. «Το να χρειάζεται να κατασκευάσει άρτο για να φάει, και το να εφεύρει οίνο για να πιει, είναι ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του ανθρώπου μόνο».

Παπαθανασίου, Θ. Ν. (2009²). *Η Εκκλησία γίνεται όταν ανοίγεται*. Αθήνα: Εν πλω, σ. 40-42.

Ο ευχαριστιακός τρόπος ζωής της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Ας γράψουμε στον πίνακα τη φράση: «Θεία Ευχαριστία=μεταμόρφωση του ανθρώπου και του κόσμου». Με βάση αυτή τη φράση ας προσπαθήσουμε να αναστοχαστούμε όσα μελετήσαμε, ακούσαμε, είδαμε, ερευνήσαμε κατά τη διάρκεια του μαθήματος και ας εκφράσουμε με σύντομες φράσεις τα χαρακτηριστικά του ευχαριστιακού τρόπου ζωής της Ορθόδοξης Εκκλησίας, τις αλλαγές που συντελούνται στον άνθρωπο μέσα στη Θεία Ευχαριστία (π.χ. ευχαριστία, ευγνωμοσύνη, εμπιστοσύνη προς τον Θεό, αγάπη, αλληλεγγύη, προσφορά, «άνοιγμα» προς όλους και όλα, πνεύμα θυσίας, υπομονής, καρτερικότητας κ.λπ.).

Η μεγάλη εκτενής (του Αγ. Χρυσοστόμου)

ΕΚΤΕΝΗΣ ΔΕΗΣΙΣ

Διάκονος

[...] Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν.

Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν... τῶν πρεσβυτέρων, τῶν διακόνων καὶ τῶν μοναχῶν καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος.

Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς, εἰρήνης, υἰγείας, σωτηρίας, ἐπισκέψεως, συγχωρήσεως καὶ ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν τῶν δούλων σου, πάντων τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν, τῶν κατοικούντων καὶ παρεπιδημούντων ἐν τῇ πόλει καὶ τῇ ἐνορίᾳ ταύτῃ, τῶν ἐπιτρόπων καὶ συνδρομητῶν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας ταύτης, σὺν ταῖς γυναῖξιν καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῶν.

Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν μακαρίων καὶ ἀειμνήστων κτιόρων τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας ταύτης καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν προαναπαυσαμένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἐνθάδε εὐσεβῶς κειμένων καὶ τῶν ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξων.

Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν καρποφορούντων καὶ καλλιεργούντων ἐν τῷ ἁγίῳ καὶ πανσέπτῳ ναῷ τούτῳ, κοπιώντων, ψαλλόντων καὶ ὑπὲρ τοῦ περιεστώτος λαοῦ, τῶν ἀπεκδεχομένων τὸ παρά σοῦ μέγα καὶ πλούσιον ἔλεος.

ΔΙΠΤΥΧΑ ΚΑΙ ΔΕΗΣΕΙΣ

Ἱερεὺς

Μνήσθητι, Κύριε, τῆς πόλεως, ἐν ἧ̄ παροικοῦμεν, καὶ πάσης πόλεως καὶ χώρας καὶ τῶν πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς.

Μνήσθητι, Κύριε, πλεόντων, ὁδοιπορούντων, νοσοῦντων, καμνόντων, αἰχμαλώτων καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν.

Μνήσθητι, Κύριε, τῶν καρποφορούντων ἐν ταῖς ἁγίαις σου Ἐκκλησίαις καὶ μεμνημένων τῶν πενήτων, καὶ ἐπὶ πάντας ἡμᾶς τὰ ἐλέη σου ἐξαπόστειλον.

ΕΚΤΕΝΗΣ ΔΕΗΣΗ

Διάκονος

[...] Σὲ παρακαλοῦμε ἀκόμα γιὰ τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξους χριστιανούς.

Σὲ παρακαλοῦμε ἀκόμα γιὰ τὸν ἀρχιεπίσκοπό μας... γιὰ τοὺς ἱερεῖς, τοὺς διακόνους καὶ τοὺς μοναχοὺς καὶ γιὰ ὅλη μας τὴν ἱερατικὴ στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἀδελφότητα.

Σὲ παρακαλοῦμε ἀκόμα νὰ ἐλεήσης, νὰ δώσης ζωὴ, εἰρήνη, υἰγεία καὶ σωτηρία, νὰ προστατέψης, νὰ συγχωρήσης καὶ νὰ ἀφήσης τὶς ἀμαρτίες τῶν δούλων σου, ὅλων τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ποὺ κατοικοῦν καὶ μένουν σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν πόλη καὶ τὴν ἐνορία, τῶν ἐπιτρόπων καὶ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς ἐδῶ τῆς Ἐκκλησίας, μαζί μὲ τὶς γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά τους.

Σὲ παρακαλοῦμε ἀκόμα γιὰ τοὺς μακαρίτες καὶ ἀειμνήστους ποὺ ἔκτισαν αὐτὴν ἐδῶ τὴν Ἐκκλησία καὶ γιὰ ὅλους τοὺς πατέρες καὶ ἀδελφούς μας, ποὺ ἀναπαύθησαν κι εἶναι θαμμένοι ἐδῶ, μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀνάστασης, καθὼς καὶ ὅλους τοὺς ὀρθοδόξους ὅλου τοῦ κόσμου.

Σὲ παρακαλοῦμε ἀκόμα γιὰ ὅλους ποὺ συνεισφέρουν καὶ βοηθᾶνε στὸν ἱερό καὶ ἅγιο τοῦτο ναό, γιὰ κείνους ποὺ ἐργάζονται καὶ γιὰ 'κείνους ποὺ ψάλλουν, καὶ γιὰ ὅλο τὸ λαό, ποὺ εἶναι τώρα ἐδῶ καὶ περιμένουν ἀπὸ σένα τὸ μέγα καὶ πλούσιο ἔλεος.

ΔΙΠΤΥΧΑ ΚΑΙ ΔΕΗΣΕΙΣ*

Ἱερεὺς

Θυμήσου, Κύριε, τὴν πόλη αὐτὴν ἐδῶ ποὺ τώρα μένουμε καὶ κάθε πόλη καὶ χωριὸ κι ἐκείνους ποὺ μὲ πίστη (σ' ἐσένα) κατοικοῦνε σ' αὐτές.

Θυμήσου, Κύριε, ἐκείνους ποὺ ταξιδεύουν στὴ θάλασσα καὶ στὴ στεριά, τοὺς ἀρρώστους, τοὺς ἀνήμπορους, τοὺς αἰχμαλώτους, γιὰ νὰ σωθοῦν.

Θυμήσου, Κύριε, ὅσους συνεισφέρουν στὶς ἁγίες Ἐκκλησίες σου, καὶ ὅσους θυμοῦνται τοὺς φτωχοὺς, καὶ σ' ὅλους ἐμᾶς στεῖλε τὰ ἐλέη σου.

* Τὸ πρωτότυπο κείμενο μὲ νεοελληνικὴ ἀπόδοση τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονυσίου (+1998)

